

तीस थोवीसी जिनालय, अडिच्छेत्र-रामनगर - उत्तर प्रदेश

અહિચ્છેત્ર - અતિશાયક્ષેત્ર

અહિચ્છેત્ર : ભગવાન શ્રી પાર્શ્વનાથની અદ્ભૂત પ્રતિમા-ચરણ ચોકી પર ચોવીસ તીર્થંકરની પ્રતિમાઓ સાથે

- આવાગમન : રેલ્વે સ્ટેશન : આંવલા - ૧૮ કિ.મી.
બસ સ્ટેશન : બરેલી -૫૦ કિ.મી., બદાયૂ -૫૦ કિ.મી.
- પહોંચવાનો સરળ માર્ગ ... : આંવલા, બરેલી અને બદાયૂથી સડક રસ્તે
- નજીકના મુખ્ય શહેર : બરેલી - ૫૦ કિ.મી., બદાયૂ - ૫૦ કિ.મી.,
રામપુર - ૫૦ કિ.મી.
- નજીકના તીર્થક્ષેત્રો : હસ્તિનાપુર - ૧૮૦ કિ.મી.,
બડાગાંવ - ૧૯૦ કિ.મી., મહલકા - ૧૭૦ કિ.મી.,
કંપિલાજી - ૧૭૦ કિ.મી.

આ તીર્થક્ષેત્ર ગામ-રામનગર-કીલા, જીલ્લો-આંવલા, ઉત્તરપ્રદેશમાં આવેલું છે. અહિંચેત્રથી બહુ ઓછા લોકો ઓળખે છે. રામનગર-કીલા ગામ કહો એટલે બતાવે છે. ત્યાં જવા માટે બધે પાકી સડક છે. રસ્તા ઉપરથી જ ૧૨ ફીટની ઊંચાઈના સાત શિખરોવાળુ ભવ્ય મંદિર દેખાય છે. તેમાં તીખાલવાળા બાબાના મંદિરના શિખરની ઊંચાઈ ૭૫ ફીટ છે. તેમજ ૧૧ શિખરોવાળું ૭૨૦ તીર્થકર ભગવંતોનું મંદિર ભવ્ય છે. આવું ૭૨૦ તીર્થકરોનું મંદિર ભારતમાં કે વિશ્વમાં બીજે ક્યાંય ન હતું. હમણાં તાજેતરમાં જ શ્રી સમ્મેદશિખરજીમાં આવું ૭૨૦ તીર્થકરોનું મંદિર બન્યું છે.

અહીં ધર્મશાળામાં હાલ ૧૫૦-૨૦૦ જેટલી રૂમો છે. છતાંય બીજી નવી રૂમો બંધાવવાનું ચાલુ જ છે. દરેક રૂમમાં ત્રણ પલંગ-પંખા-બાથરૂમ-લેટ્રીન છે. છ વી.આઈ.પી. રૂમો છે. તે સિવાય બે મોટા હોલ મહેમાનોને ઉતરવા માટે છે. બસ લઈ આવનારને તે મોટા હોલમાં ઉતારે છે, જે તદ્દન નિ:શુલ્ક છે. સંકુલ ઘણું જ મોટું છે.

અહીં ભોજનશાળા પણ છે. જમવાનો સમય સવારે ૧૦:૦૦ વાગ્યાથી ૧:૦૦ વાગ્યા સુધી અને સાંજે ૪:૦૦ વાગ્યાથી ૫:૩૦ વાગ્યા સુધી છે. અહીં જમવાની નિ:શુલ્ક વ્યવસ્થા દિગંબર જૈન સમાજ, યુસુફ સરાઈ, નવી દિલ્હી તરફથી છે. આ ક્ષેત્રમાં નીચે મુજબ વાર્ષિક મેળા ભરાય છે.

૧. કેવળજ્ઞાનમહોત્સવ મેળો - ચૈત્ર વદ-૮ થી ચૈત્ર વદ-૧૨ સુધી
૨. નિર્વાણમહોત્સવ મેળો - શ્રાવણ સુદ-૭
૩. શ્રી પાર્શ્વનાથજી જયંતિમહોત્સવ - માગશર વદ-૧૧

સંકુલમાં પ્રવેશવા માટે બે મોટા અને ઘણા સુંદર દરવાજા છે. તેમજ વાહનને અંદર લઈ જવા માટે પાછળ ત્રીજો દરવાજો છે. આ સ્થાનમાં ત્રેવીસમા તીર્થકર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાને આજથી ૨૮૦૦ વર્ષ પૂર્વ તપસ્યા કરીને અહીંથી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું. જ્યારે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ મુનિઅવસ્થામાં અહીં ધ્યાન કરી રહ્યા હતા, ત્યારે તેમના દસ ભવ પહેલાંના વેરી કમઠના જીવે કે જે વ્યંતરવાસી સંવરદેવના રૂપમાં વિમાનમાં નીકળ્યો હતો-તેનું વિમાનશ્રી પાર્શ્વનાથ મુનિરાજની ઉપરથી નીકળી ન શક્યું અને અટકી ગયું ત્યારે કમઠના જીવને કુઅવધિજ્ઞાનથી પૂર્વભવના વેરનું સ્મરણ થયું અને તેથી ખૂબ જ ક્રોધિત થઈને માયામયી વેષ ધારણ કરીને ઘોર વર્ષા અને ભીષણ પવન ચલાવ્યો અને અનેક શસ્ત્રો દ્વારા પ્રહાર શરૂ કર્યા. આ રીતે મૂશળધાર વરસાદ સાત દિવસ સુધી ચાલ્યો, છતાં પણ ક્ષમાશીલ શ્રી પાર્શ્વ મુનિરાજ ધ્યાનમાં લીન રહ્યા હતા. ત્યારે ઘરણેન્દ્રનું આસન કંપિત થયું અને પોતાને ઉપકારી શ્રી પાર્શ્વ મુનિરાજ ઉપર ઉપસર્ગ થયો છે તેમ જાણીને ઘરણેન્દ્ર અને પદ્માવતી દેવીએ પોતાની ભક્તિ પ્રદર્શિત કરી અને શ્રી પાર્શ્વ મુનિરાજને પોતાની ફેણ ઉપર લઈ લીધા અને દેવી પદ્માવતી છત્ર રાખીને ઉપર રહ્યા. આ રીતે અસુર સંવરદેવે પોતાના પ્રયાસ નિષ્ફળ થતા જાણીને પોતે કરેલા દુષ્કૃત્યો માટે પશ્ચાતાપ કર્યો અને શ્રી પાર્શ્વ

મુનિરાજના ચરણમાં પડયો. ત્યારે શ્રી પાર્શ્વ મુનિરાજે આ સ્થાન ઉપર કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરેલ.

અહીં આ સ્થળે હજારો વર્ષ જૂના પ્રાચીન દિગંબર જૈન મંદિર હતા. તેનો જિર્ણોદ્ધાર સન ૧૯૭૫માં થયો હતો. આ સ્થાન ઉપર એક અતિ સુંદર ઉચા સાત શિખરોવાળું મંદિર હાલ છે, જેનો પંચકલ્યાણક પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ઓક્ટોબર, ૧૯૭૮માં થયો હતો. અગાઉ ઉપર લખ્યા મુજબ ત્રણેય મેળામાં ભારતભરમાંથી હજારોની સંખ્યામાં લોકો આવે છે. મંદિરની પૂર્વ દિશામાં સફેદ આરસનો મનોરમ માનસ્થંભ છે, જેમાં ઉપર ચાર દિશામાં શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુજી છે.

૭૨૦ તીર્થંકર ભગવંતોનું ભવ્ય મંદિર:-

સંકુલમાં જ નીચે ત્રીસ ચોવીસીના ૭૨૦ તીર્થંકર ભગવંતોના મંદિરની રચના બહુ સુંદર અને ભવ્ય રીતે કરેલી છે. બે બાજુમાં પાંચ ભરતક્ષેત્ર અને પાંચ ઐરાવતક્ષેત્ર-તેમ કુલ દસ ક્ષેત્રોના ભૂત-વર્તમાન અને ભાવિ ચોવીસ તીર્થંકરોની ૭૨-૭૨ મૂર્તિઓ મળીને કુલ ૭૨૦ તીર્થંકર ભગવંતોને આરસના દસ કમળ ઉપર પ્રતિષ્ઠિત કર્યા છે. એટલે કે ડાબી તરફ પાંચ ભરતક્ષેત્રના પાંચ મોટા કમળ બનાવ્યા છે. એક-એક કમળની પાંખડી ઉપર-નીચે ભૂતકાળના ચોવીસ, વચ્ચે વર્તમાનના ચોવીસ અને ઉપર ભવિષ્યના ચોવીસ-તેમ ૭૨ તીર્થંકરો બિરાજમાન કર્યા છે. દરેક ભગવાન સફેદ આરસના પદ્માસને છે. દરેક ભગવાનની મુખાકૃતિ અલગ-અલગ છે. દરેક ભગવાન એક જ સાઈઝના છે. તેવી જ રીતે બીજી બાજુ પાંચ ઐરાવતક્ષેત્ર ઉપર પણ પાંચ મોટા કમળો બનાવ્યા છે અને દરેક કમળની પાંખડી ઉપર નીચે ચોવીસ, વચ્ચે ચોવીસ અને ઉપર ચોવીસ તેમ ૭૨ ભગવંતો છે. તે રીતે દસેય કમળમાં થઈને (૭૨ તીર્થંકરો × ૧૦ કમળ) કુલ ૭૨૦ તીર્થંકરો સ્થાપિત કર્યા છે. દસેય કમળના દસ શિખર ઉપર છે તેમજ કમળ પૂરા થયા પછી અંદરના ભાગમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન ખડ્ગાસન શ્યામ આરસના ફેલાવાળા ૧૧ ફીટ ઊંચાઈના સફેદ કમળની વેદી ઉપર બિરાજમાન કર્યા છે. તેમની ઉપર એક શિખર કર્યું છે. આ રીતે કુલ ૧૧ શિખરોવાળું આ મંદિર ભવ્ય છે.

આ રીતે એક જ સંકુલમાં કુલ નવ ભવ્ય મંદિરો છે. બીજા મંદિરમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રાચીન મનોહારી હરીત પન્નામય સાત ફેણવાળી પદ્માસન પ્રતિમા છે. જે દસમી શતાબ્દીની છે. આ પ્રતિમાના આગળના ભાગમાં ચરણપાદૂકા છે, જેના ઉપર નીચે મુજબ લેખ છે :

“ શ્રી મૂલ સંઘે નેઘ સમ્બાચે વલાત્કારગણે કુન્દકુન્દાચાર્યાન્વયે
અહિરછેત્ર નગરે શ્રી પાર્શ્વનાથાર્જન ચરણા પ્રતિષ્ઠાપિતઃ શ્રી રસ્તુ ”

આ વેદી તીખાલવાળા બાબાના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. ૧૯૭૫માં આ મંદિરનો જિર્ણોદ્ધાર થયો હતો. અહીં નીચે મુજબ શિલાલેખ પ્રાપ્ત થયેલ છે :

“ આ તે પ્રાચીન ભુમિ છે કે જ્યાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાને અખંડ તપ કર્યું હતું અને દસ ભવના વૈરી કમઠે ઘોર ઉપસર્ગ કર્યો હતો. આ અતિશયસ્થળ ઉપર ઘરણોન્દ્રદેવ-પદ્માવતીદેવીએ ફેલા માંડીને ઉપસર્ગનું નિવારણ કર્યું હતું. ”

તેમજ એમ પણ કહે છે કે અહીં મુખ્ય મંદિરમાં અવાર-નવાર સર્પ આવે છે અને કોઈને નુકશાન કર્યા વગર વેદીની પ્રદક્ષિણા લગાવીને ચાલ્યો જાય છે. તેમજ કોઈ કોઈવાર રાત્રે મંદિર બંધ હોવા છતાં પણ દેવો અંદર આવીને દર્શન કરીને ઘંટનાદ કરે છે.

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ડાબી તરફ કમળની વેદી ઉપર શ્રી મહાવીર પ્રભુના કથ્થાઈ જેવા રંગના આરસના ભાવવાહી પદ્માસન પ્રતિમાજી છે. મંદિરના મોટા હોલમાં ચારે તરફ રંગબેરંગી કાચના સોળ સ્વપ્નો વિગેરે છે. તેમજ ધાર્મિક-ઐતિહાસિક ચિત્રપટો પણ છે. જમણી તરફ મોટા કમળની વેદી ઉપર શ્યામ આરસના પદ્માસન ફેણવાળા ૬ ફીટના શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ છે.

ત્યારબાદ આરસમાં શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુની સુંદર સમવસરણ રચના છે, જેની પ્રતિષ્ઠા સને ૧૯૯૦માં થઈ છે. તેમાં ચારે દિશામાં ચાર મોટા માનસ્થંભ બનાવ્યા છે. તેમજ તેમાં ચાર વિમાન બનાવ્યા છે. દરેક માનસ્થંભમાં ઉપર પંચઘાતુના ચાર-ચાર પ્રતિમાજી બિરાજમાન કર્યા છે. સમવસરણમાં જિનાલયની પહેલી સભામાં આરસની દેરીમાં દરેકમાં છ-તેમ ચારે દિશામાં થઈને કુલ ચોવીસ તીર્થંકરો બિરાજમાન કર્યા છે. સમવસરણમાં ઉપર કમળની વેદી ઉપર ચારે દિશામાં બદામી પદ્માસન ૧૧ ફીટના ચાર ભગવાન છે.

સમવસરણ મંદિર પુરૂ થયા પછી શ્યામ આરસના ખૂબ જ મોટા કમળ ઉપર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન ફેણવાળા પદ્માસન ૬ ફીટના ભવ્ય છે. તેમની પાછળ રંગબેરંગી સોનાકામવાળી વેદીમાં પ્રાચીન પદ્માસન ભગવાન છે. તેમજ તેમની બંને બાજુ પ્રાચીન કથ્થાઈ જેવા રંગના ખડ્ગાસન ૨૧ ફીટના બે પ્રતિમાજી છે. નીચેની વેદીમાં સફેદ આરસના ૧૧ ફીટના પદ્માસન પ્રતિમાજી છે. તેમજ બે તરફ સફેદ આરસના ૧ ફૂટના બે પ્રતિમાજી છે. મંદિરમાં ત્રણે બાજુ છ મોટા રંગબેરંગી કાચમાં સુવર્ણકામથી સુશોભિત ઐતિહાસિક-ધાર્મિક ચિત્રપટો છે. ત્યારપછી દેવી પદ્માવતી નાનકડા સોના જેવી ઘાતુના લાગે છે. તેના ઉપર પંચઘાતુના (સોના જેવા) શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ છે.

ત્યારબાદ બીજા મંદિરમાં રંગબેરંગી સુવર્ણકામયુક્ત દેરીમાં શ્યામ આરસના પદ્માસન ૧ ફૂટના શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ છે. તેમની ડાબી તરફ સફેદ આરસના ખડ્ગાસન પ્રાચીન શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ છે અને જમણી તરફ બદામી વર્ણના શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ પદ્માસન ૯ ઈંચના પ્રાચીન છે. તેમની નીચેની વેદીમાં શ્રી ચન્દ્ર પ્રભુ ભગવાન સફેદ આરસના ૧૧ ફીટના તથા બીજી તરફ સફેદ આરસના પદ્માસન ૯ ઈંચના પ્રતિમાજી છે.

આ રીતે એક જ સંકુલમાં એક જ હોલમાં આઠ મંદિરો છે. મંદિરનું કાર્યાલય તથા મોટો હોલ તા. ૨૪-૧-૧૯૮૨ના રોજ થયેલ છે. ગામના બીજા મંદિરનું નામ - “શ્રી અહિચ્છેત્ર પાર્શ્વનાથ દિગંબર જૈન જ્ઞાન તીર્થ મંદિર, રામનગર” છે. અહીં પણ ધર્મશાળા (તા. ૨૭-૧૨-૧૯૭૩) બનેલી છે. નાનુ મંદિર છે. નાની વેદી ઉપર શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ પદ્માસન સફેદ આરસના ફેણવાળા ૧ ફૂટના છે. ડાબી તરફ શ્યામ આરસના પદ્માસન ૯ ઈંચના સંવત ૨૫૦૨ના પ્રતિમાજી છે. તેમની જમણી તરફ સફેદ આરસના પદ્માસન શ્રી ચન્દ્ર પ્રભુ ૯ ઈંચના છે તથા બીજા બે પંચઘાતુના પ્રતિમાજી છે તથા પંચઘાતુના ચૌમુખી નાના પ્રતિમાજી પણ છે. ધર્મશાળામાં ૫૦ રૂમો છે. ભોજનશાળા થવાની છે તેનું ફંડ શરૂ કરેલ છે. રૂમમાં ડબલ બેડ ગાદલા-ઓશીકા છે.

ગામમાં ત્રીજી મંદિર ગલીમાં છે. મુખ્ય મંદિરથી થોડે જ દૂર છે. આ મંદિરમાં મૂળનાયક શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ શ્યામ આરસના ફેણવાળા ૪ ફીટના છે. ડાબી તરફ તથા જમણી તરફ સફેદ આરસના બે પદ્માસન પ્રતિમાજી છે. વેદી રંગબેરંગી સોનાકામવાળી છે.

અલીગઢથી એસ. ટી. ની બસ આંવલા સુધી આવે છે અને આંવલાથી ટેમ્પો અથવા બસ દ્વારા રામનગર કીલા-અહિચ્છેત્ર જઈ શકાય છે.

દેહ તો દુઃખ અને મરણની જનની છે - દુઃખ અને મરણ એનાથી ઉત્પન્ન થાય છે, યદિ કાયા ન હોય તો આત્માને દુઃખ ઉઠાવવું ન પડે અને મરણ પણ ન હોઈ શકે. જો કાયા સાથે આત્માને સંબંધ છે તો પછી બુદ્ધજનોએ જેનું સંબંધાવસ્થામાં હોવું અવશ્યંભાવી છે એવું દુઃખ અથવા મરણ ઉપસ્થિત થયે, શોક ન કરવો જોઈએ; તેને બદલે તેમણે તો સદાય નિરાકુલ થઈ બહિરાત્મબુદ્ધિના ત્યાગપૂર્વક આત્મસ્વરૂપનો પોતાની મુક્તિનો વિચાર કરવો જોઈએ કે જેથી દુઃખદાયી દેહનો ફરી ફરી જન્મ જ ન સંભવે.

○ ○ ○ ○ ○

જેમ સૂર્ય પ્રાતઃકાળે ઉદયને પ્રાપ્ત થાય છે અને સાંજે સ્વ-સમય પૂરો કરી અસ્તને પામે છે-છૂપાઈ જાય છે, તેમ સર્વ પ્રાણીઓનો દેહ ઉપજે છે અને આયુ પૂર્ણ થતાં વિનાશ પામે છે. તેના માટે એવો ક્યો સુબુદ્ધ જન હોય કે જે શોક કરે ? બુદ્ધિમાન તો જરાપણ શોક કરે નહિ; ફક્ત બહિરાત્મદષ્ટિમૂઢ જન શોક કર્યા જ કરે.

आओ जिनमंदिर में आओ, श्री जिनवर के दर्शन पाओ ।
जिनशासन की महिमा गाओ,
आया आया रे अवसर आनन्द का ॥
है जिनवर तव शरण में, सेवक आयो आज ।
शिवपुर-पथ दरशाय के, दीजे निज पद राज ॥
प्रभु अब शुद्धातम बतलाओ चहुँगति दुख से शीघ्र छुडाओ ।
दिव्यध्वनि अमृत बरसाओ,
आया आया मै सेवक-आनंद का ॥ १ ॥
जिनवर दर्शन कीजिए, आतम दर्शन होय ।
मोह-महातम नाशि के, भ्रमण चतुर्गति खोय ॥
शुद्धातम को लक्ष्य बनाओ, निर्मल भेदज्ञान प्रगटाओ ।
अब विषयों से चित्त हटाओ,
पाओ पाओ रे मारग निर्वाण का ॥ २ ॥
चिदानंद चैतन्यमय, शुद्धातम को जान ।
निज स्वरूप में लीन हो पाओ केवलज्ञान ॥
नव केवललब्धि प्रगटाओ, फिर योगों को नष्ट कराओ ।
अविनाशी सिद्धपद को पाओ,
आया आया रे अवसर आनंद का ॥ ३ ॥
आओ जिनमंदिर में आओ, श्री जिनवर के दर्शन पाओ ॥

h